

habeetats

solitary

bees nest

manual



manual til

enlige bier



Tillykke med dit nye habeetat! Vi har skabt denne enkle brugsanvisning i samarbejde med eksperterne. Hver vil du, trin for trin, finde alt du behøver at vide for at få mest muligt ud af dit habeetat. Læs manualen og du er klar til at give fremtidens super bestøvere et sikkert tag over hovedet! God fornøjelse!

De basale fornødenheder

Mad til bierne

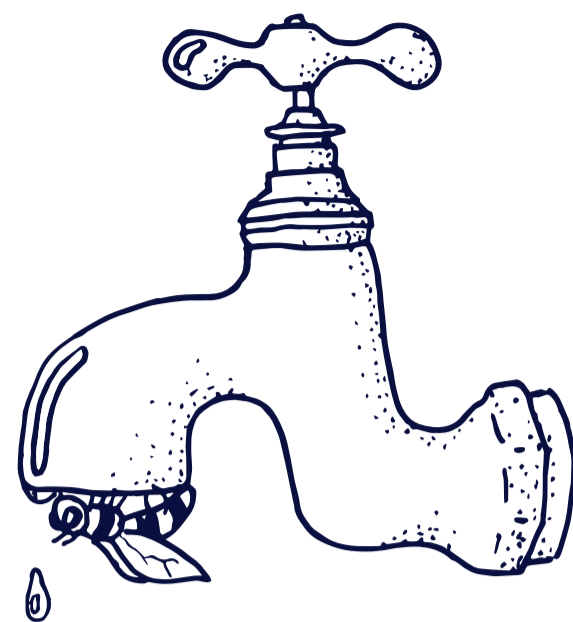
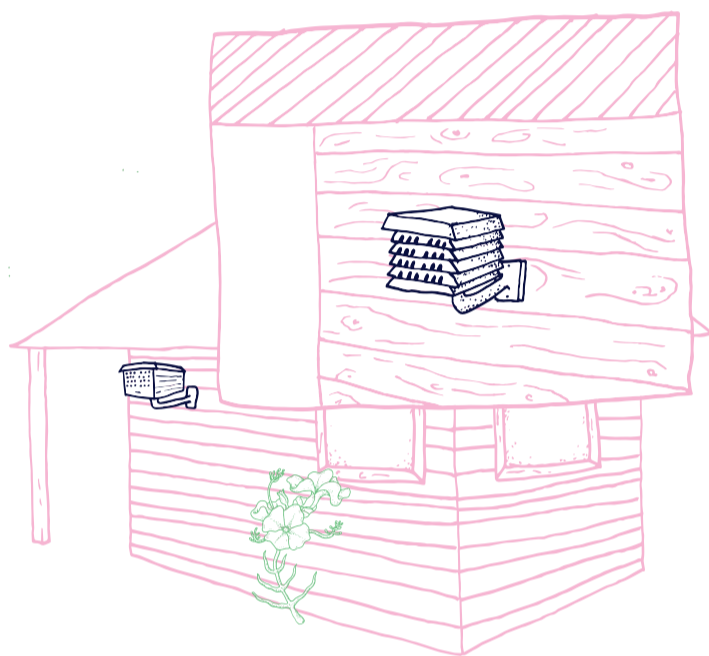
Kom godt fra start ved at så blomstrende planter og frugttræer – gerne lokale eller danske arter. Adgang til rigelige mængder mad, dvs. pollen og nektar, er det der giver bierne motivation og energi til at bestøve haven dagen lang igennem hele deres livscyklus. Bliv inspireret af det vedlagte menukort der indeholder alle biernes favoritter!

Drikkevand til bierne

Stil vand til rådighed for dine bier. Det kan f.eks. være et fuglebad, en lille dam eller en langsomt dryppende hane. Bier har nemlig – ligesom dig – brug for rent drikkevand.

Byggematerialer

Vær gerne opmærksom på at enlige murer bier (*Osmia* sp.) bruger mudder til at bygge vægge imellem deres æg. Gør livet lettere for dine enlige murer bier ved at have et lille område, eller en spand, med mudder i nærheden. På den måde har bierne nemmere ved at lave gode og hyggelige rumdelere til de små.



Beliggenhed

For at sikre den bedst mulige udbytte af din nye investering skal du følge ejendomsmæglerens mantra: beliggenhed, beliggenhed og atter beliggenhed!

Højde

Alle holder af en god udsigt – også solitærbier. Monter dit habeetat minimum 1½ meter over jorden. På den måde er det også beskyttet imod de mest almindelige rede snyltere.

Indgangspartiets retning

Hvis du vil have morgenfriske bier, skal du pege dit habeetat mod syd eller sydøst. Morgensol stimulerer nemlig bierne og sikrer, at de kommer tidligt ud og har mere tid til at bestøve. Hav det med i dine overvejelser, når du monterer dit habeetat. Det medfølgende ophængsbeslag er designet, så hovedhuset kan drejes efter montering.

Vind og vejr

Bierne holder lige så lidt af ekstremt vejr som mennesker gør. Derfor er det en god idé at placere dit habeetat og dets beboere, så de er beskyttet imod direkte regn og eftermiddags-sol.

Stabilt fundament

Dine bier er på vingerne det meste af dagen. Når de kommer hjem vil de gerne hvile ud på et stabilt underlag. Hvis du vil have glade bier, skal du derfor undgå at opsætte dit habeetat på grene eller træstammer, der svajer i vinden.

Flytteregler

Forestil dig at komme hjem efter en lang dag på arbejde og opdage, at dit hus er væk. Når dit habeetat er monteret skal du undgå at flytte det igen, da bierne vil søge andre græsgange, hvis de ikke kan finde deres hjem. Hvis det er bydende nødvendigt at flytte dit habeetat, så følg denne simple regel: Der kommer kun én ny generation om året. Flyt derfor kun dit habeetat, når æglægningen er ophørt og bierne ikke længe bygger rede.

Timing og køn

Når det drejer sig om at opformere allerede eksisterende bestande af enlige bier er timing afgørende. Du opsætter ganske enkelt dit tomme habeetat i det tidlige forår, dvs. marts–april, eller inden gennemsnitstemperaturerne overstiger 10°C (50°F). Hermed vil du have optimeret dine chancer for at bierne vil begynde at bygge rede. Da celler af hunkøn dannes i begyndelsen af formeringsperioden vil habeetats, der opsættes senere primært give bibørn af hankøn.

Skab grønne fællesskaber

Gå sammen med dine naboer, anlæg et større netværk af habeetats og giv bierne et større område at bygge rede og skaffe mad i.



Vedligeholdelse

Hver andet år bør dit habeetat skilles ad og rengøres for at undgå parasitter og gøre plads til nye reder.

Rengøringsinstruktioner

Skil dit habeetat ad, fjern rester fra gamle reder mv. vha. en børste og vand. Placer det derefter i en 65°C (150°F) varm ovn i en time. Varmepåvirkningen steriliserer dit habeetat for parasitter og svampesporer. Saml herefter dit habeetat og sæt det op igen.



Reducer pesticider

Kig efter alternativer inden du tyer til pesticider. Økologiske metoder, såsom sæbesprays, er gode at starte ud med. Hvis der gøres brug af pesticider, skal det gøres efter solnedgang, så bierne ligger trygt i deres boliger og brug gerne så lidt som muligt. Eller endnu bedre, gør det på den økologiske måde og vask med sæbevand i stedet for pesticider!



Congratulations! You are now ready to house our future stars of pollination and watch your garden grow! We created this easy-to-follow step-by-step manual in collaboration with the experts. In it you will find everything you need to know to get the most out of your habeetat solitary bee shelter.

Basic needs

Food supply

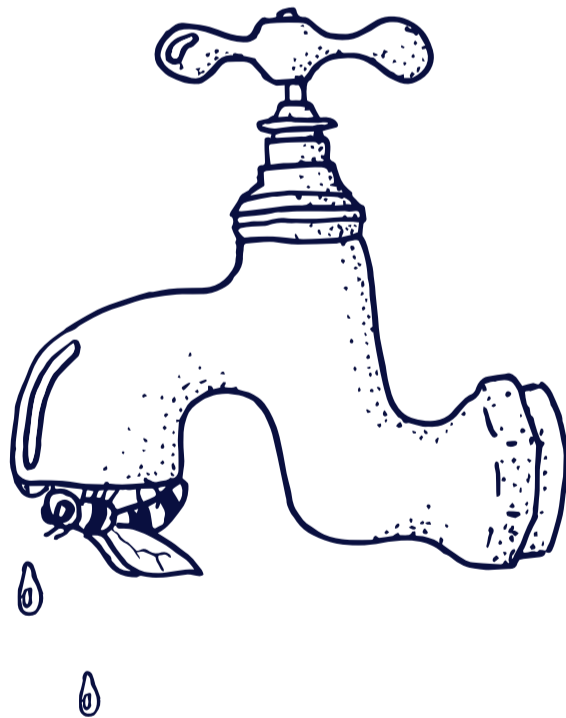
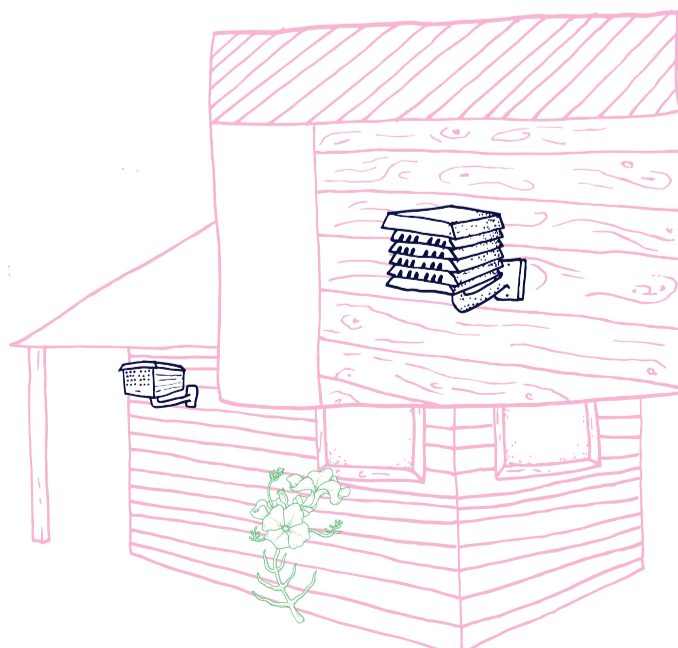
Get a great start by planting native flowering plants and fruit trees in your garden or nearby surroundings. An ample supply of food will give your bees the motivation and energy they need to pollinate your garden—throughout their life cycle—all day long.

Drinking water

Provide a water source like a birdbath, small pond or slow dripping faucet. Bees need to drink clean water too!

Building material

Solitary bees use mud to build nest partitions between their offspring. Make life easy by having a source of mud nearby. That way your bees can make nice and cozy partitions for the little ones.



Location

For best possible return on your habeetats investment, it's all about location, location, location.

Nest height

Nobody likes to be grounded and everybody likes a good view. Solitary bees aren't any different. Place the nest at a minimum height of 1 meter (2½ feet) off the ground.

Entrance position

If you want early birds in your nest you should point it to the south or southeast. That way the morning sun will stimulate early flight. The nest mount is adjustable. Early morning sun = early flight = more time for pollinating.

Exposure to weather

Bees enjoy extreme weather just as much as you do. Therefore it's always a good idea to place your shelters where they are shielded from direct rain and afternoon sun.

Stable ground

Your bees spend the bulk of their day in mid-air. When they come home they want to rest on solid ground. If you want happy guests, don't tie the shelter to tree trunks or branches that sway in the wind.

Do not move once installed

Imagine pulling up into the driveway only to realize that your house is gone. Once your habeetat is setup do not move it to another location as solitary bees will disperse if they cannot find their shelter. Here's one great rule of thumb for the relocation of your habeetats shelter. Only move when all eggs have been laid and there is no longer any nest building activity. There is only one generation of bees per year. Shelters can therefore be moved and introduced into a new location once the bees have laid their offspring.

Simple as that.

Timing

When it comes to encouraging and augmenting existing populations of solitary bees timing is of the essence. Simply install your empty habeetat shelter in early spring (March–April) or before temperatures exceed 10°C (50°F), and chances are good that bees will start nesting. Because female cells are mostly formed at the beginning of the nesting period, nests placed too late in the nesting period will yield nests with mostly male progeny.

Establish green corridors

Work with your neighbours to include several backyards in a bee habeetat creation plan, giving bees a larger area to nest and forage in.

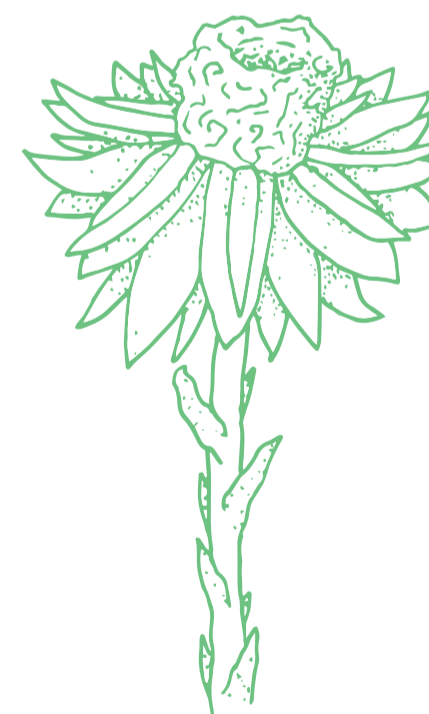


Maintenance

Every 2–3 years nest should be disassembled and cleaned to prevent parasites and buildup.

Cleaning instructions

Disassemble, remove buildup and place in 65°C (150°F) oven for one hour to sterilize nest for parasitic mites and prevent fungus growth. Reassemble. Done!



Reduce pesticides

Look towards other options first. Organic controls such as soap sprays are good starters. If using pesticides, apply at night when bees are safe in their nests and use as little as possible.

Better yet go organic!





habeeetats plants for solitary bees

— planteliste til enlige bier



Forår

English	Danish	Scientific Name (Latin)	Family
Apple	Æble	Malus pumila *	Rosaceae
Bugle	Krybende læbeløs rosea	Ajuga reptans, Ajuga genevensis *	Lamiaceae
Cherry	Kirsebær	Prunus avium *	Rosaceae
Cherry laurel	Kirsebærlaubær	Prunus laurocerasus *	Rosaceae
Comfrey	Kulsukker	Symphytum species *	Boraginaceae
Crested lark	Lærkespore	Corydalis *	Papaveraceae
Dandelion	Mælkebøtte	Traxacum officinalis *	Asteraceae
Dead-nettle	Døvnælde	Lamium album, Lamium purpureum	Lamiaceae
Dusky cranesbill	Bølgekronet storkenæb	Geranium phaeum *	Geraniaceae
Firethorn	Ildtorn	Pyracantha rogersiana *	Rosaceae
Gooseberry	Stikkelsbær	Ribes uva-crispa	Grossulariaceae
Green alkanet	Femtunge	Pentaglottis sempervirens *	Boraginaceae
Hawkweed	Høgeurt	Hieracium & Pilosella *	Asteraceae
Heartleaf	Kertemindesøster	Brunnera macrophylla *	Boraginaceae
Hedgerow cranesbill	Pyrenæisk storkenæb	Geranium purenaicum *	Geraniaceae
Herb Robert	Stinkende storkenæb	Geranium robertianum *	Geraniaceae
Japanese Cherry	Japansk prydkirsebær	Prunus serrulata	Rosaceae
Lesser Celandine	Vorterod	Ficaria verna *	Ranunculaceae
Lungwort	Lungeurt	Pulmonaria species *	Geraniaceae
Meadow buttercup	Ranunkel	Ranunculus acris *	Ranunculaceae
Milkvetch	Astragal	Astragalus *	Fabaceae
Norway maple	Spids-løn	Acer platanoides *	Sapindaceae
Pear	Pære	Pyrus communis *	Boraginaceae
Periwinkle	Singrøn	Vinca *	Apocynaceae
Plum	Blomme	Prunus domestica *	Rosaceae
Raspberry	Hindbær	Rubus idaeus	Rosaceae
Scilla sp.	Scilla	Scilla *	Asparagaceae
Strawberry	Jordbær	Fragaria species *	Rosaceae
Turnip	Majroe	Brassica rapa *	Brassicaceae
Wallflower	Gyldenlak	Erysimum cheiri *	Rosaceae
Welsh poppy	Skovvalmue	Meconopsis cambrica *	Brassicaceae
Willow	Pil	Salix species *	Papaveraceae
Wood cranesbill	Skov-storkenæb	Geranium sylvaticum *	Salicaceae

*inkl. kultiverede arter, incl. cultivars



Sommer og efterår

English	Danish	Scientific Name (Latin)	Family
Alsike clover	Alsike kløver	Trifolium hybridum	Fabaceae
Basil	Basilikum	Ocimum *	Lamiaceae
Bellflower	Eng-klokke	Campanula species *	Campanulaceae
Bird's foot trefoil	Almindelig kællingetand	Lotus corniculatus	Fabaceae
Blackberry	Brombær	Rubus fruticosus *	Rosaceae
Blue cornflower	Kornblomst	Centaurea cyanus *	Asteraceae
Carrot	Gulerod	Daucus carota	Apiaceae
Celery	Selleri	Apium graveolens	Asteraceae
Coneflower	Purpur- & håret solhat	Echinacea & Rudbeckia species *	Asteraceae
Cotoneaster	Rød dværgmispel	Cotoneaster species *	Rosaceae
Cross-leaved heath	Klokkelyng	Erica tetralix *	Ericaceae
Firethorn	Ildtorn	Pyracantha coccinea *	Rosaceae
Great mullein	Filtbladet kongelys	Verbascum thapsus	Scrophulariaceae
Hawksbeard	Høgeskæg	Crepis species	Asteraceae
Heather	Hedelyng	Calluna vulgaris *	Ericaceae
Ivy	Vedbend	Hedera helix *	Araliaceae
Lamb's ear	Lammører	Stachys byzantina *	Lamiaceae
Lavender	Lavendel	Lavandula species *	Lamiaceae
Lucerne	Lucerne	Medicago sativa	Fabaceae
Meadow clary	Eng-salvie	Salvia pratensis *	Lamiaceae
Oxeye daisy	Hvid okseøj	Leucanthemum vulgare *	Asteraceae
Poppy	Valmue	Papaver species *	Papaveraceae
Rosemary	Rosemarin	Rosmarinus officinalis *	Lamiaceae
Sage	Salvie	Salvia officinalis *	Lamiaceae
Selfheal	Alm. Brunelle	Prunella vulgaris *	Lamiaceae
Shrubby germander	Busk kortlæbe	Teucrium fruticans *	Lamiaceae
Spotted dead-nettle	Plettet tvetand	Lamium maculatum *	Lamiaceae
Sunflower	Solsikke	Helianthus species *	Asteraceae
Sweet pea	Sukker ærter	Lathyrus odoratus *	Fabaceae
Thistle	Tissel	Cirsium species *	Asteraceae
Thyme	Timian	Thymus species *	Lamiaceae
Viper bugloss	Slangehoved	Echium vulgare	Boraginaceae
Wild majoram	Merian	Origanum vulgare *	Lamiaceae
Yellow archangel	Guldnælde	Lamium galeobdolon *	Lamiaceae

*inkl. kultiverede arter, incl. cultivars

Generelle retningslinjer

Den ideelle have til bestøvning findes i en bred vifte af former, farver og dufte. Slip kreativiteten løs og sørg for at bierne er velprovanteret fra tidligt forår til sen efterår så sikre du en sund og levedygtig bestand. Suppler gerne listen med egnspecifikke pollenholdige plante arter - spørg evt. hos en velassorteret planteskole.

Reducer brug af pesticider mens bierne er aktive eller endnu bedre, gør det på den økologiske måde og brug sæbevand i stedet.

www.habeetats.com

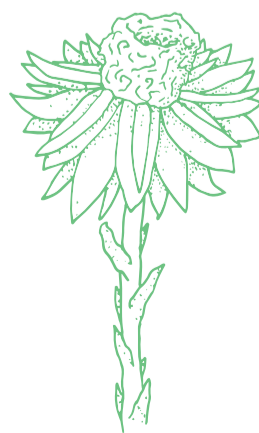


habeetats

Spring-flowering plants

English	Danish	Scientific Name (Latin)	Family
Apple	Æble	Malus pumila *	Rosaceae
Bugle	Krybende læbeløs rosea	Ajuga reptans, Ajuga genevensis *	Lamiaceae
Cherry	Kirsebær	Prunus avium *	Rosaceae
Cherry laurel	Kirsebærlaubær	Prunus laurocerasus *	Rosaceae
Comfrey	Kulsukker	Symphytum species *	Boraginaceae
Crested lark	Lærkespore	Corydalis *	Papaveraceae
Dandelion	Mælkebøtte	Traxacum officinalis *	Asteraceae
Dead-nettle	Døvnælde	Lamium album, Lamium purpureum	Lamiaceae
Dusky cranesbill	Bølgekronet storkenæb	Geranium phaeum *	Geraniaceae
Firethorn	Ildtorn	Pyracantha rogersiana *	Rosaceae
Gooseberry	Stikkelsbær	Ribes uva-crispa	Grossulariaceae
Green alkanet	Femtunge	Pentaglottis sempervirens *	Boraginaceae
Hawkweed	Høgeurt	Hieracium & Pilosella *	Asteraceae
Heartleaf	Kertemindesøster	Brunnera macrophylla *	Boraginaceae
Hedgerow cranesbill	Pyrenæisk storkenæb	Geranium purenaicum *	Geraniaceae
Herb Robert	Stinkende storkenæb	Geranium robertianum *	Geraniaceae
Japanese Cherry	Japansk prydkirsebær	Prunus serrulata	Rosaceae
Lesser Celandine	Vorterod	Ficaria verna *	Ranunculaceae
Lungwort	Lungeurt	Pulmonaria species *	Geraniaceae
Meadow buttercup	Ranunkel	Ranunculus acris *	Ranunculaceae
Milkvetch	Astragal	Astragalus *	Fabaceae
Norway maple	Spids-løn	Acer platanoides *	Sapindaceae
Pear	Pære	Pyrus communis *	Boraginaceae
Periwinkle	Singrøn	Vinca *	Apocynaceae
Plum	Blomme	Prunus domestica *	Rosaceae
Raspberry	Hindbær	Rubus idaeus	Rosaceae
Scilla sp.	Scilla	Scilla *	Asparagaceae
Strawberry	Jordbær	Fragaria species *	Rosaceae
Turnip	Majroe	Brassica rapa *	Brassicaceae
Wallflower	Gyldenlak	Erysimum cheiri *	Rosaceae
Welsh poppy	Skovvalmue	Meconopsis cambrica *	Brassicaceae
Willow	Pil	Salix species *	Papaveraceae
Wood cranesbill	Skov-storkenæb	Geranium sylvaticum *	Salicaceae

*incl. cultivars, inkl. kultiverede arter



Summer- and autumn-flowering plants

English	Danish	Scientific Name (Latin)	Family
Alsike clover	Alsike kløver	Trifolium hybridum	Fabaceae
Basil	Basilikum	Ocimum *	Lamiaceae
Bellflower	Eng-klokke	Campanula species *	Campanulaceae
Bird's foot trefoil	Almindelig kællingetand	Lotus corniculatus	Fabaceae
Blackberry	Brombær	Rubus fruticosus *	Rosaceae
Blue cornflower	Kornblomst	Centaurea cyanus *	Asteraceae
Carrot	Gulerod	Daucus carota	Apiaceae
Celery	Selleri	Apium graveolens	Asteraceae
Coneflower	Purpur- & håret solhat	Echinacea & Rudbeckia species *	Asteraceae
Cotoneaster	Rød dværgmispel	Cotoneaster species *	Rosaceae
Cross-leaved heath	Klokkelyng	Erica tetralix *	Ericaceae
Firethorn	Ildtorn	Pyracantha coccinea *	Rosaceae
Great mullein	Filtbladet kongelys	Verbascum thapsus	Scrophulariaceae
Hawksbeard	Høgeskæg	Crepis species	Asteraceae
Heather	Hedelyng	Calluna vulgaris *	Ericaceae
Ivy	Vedbend	Hedera helix *	Araliaceae
Lamb's ear	Lammører	Stachys byzantina *	Lamiaceae
Lavender	Lavendel	Lavandula species *	Lamiaceae
Lucerne	Lucerne	Medicago sativa	Fabaceae
Meadow clary	Eng-salvie	Salvia pratensis *	Lamiaceae
Oxeye daisy	Hvid okseøj	Leucanthemum vulgare *	Asteraceae
Poppy	Valmue	Papaver species *	Papaveraceae
Rosemary	Rosemarin	Rosmarinus officinalis *	Lamiaceae
Sage	Salvie	Salvia officinalis *	Lamiaceae
Selfheal	Alm. Brunelle	Prunella vulgaris *	Lamiaceae
Shrubby germander	Busk kortlæbe	Teucrium fruticans *	Lamiaceae
Spotted dead-nettle	Plettet tvetand	Lamium maculatum *	Lamiaceae
Sunflower	Solsikke	Helianthus species *	Asteraceae
Sweet pea	Sukker ærter	Lathyrus odoratus *	Fabaceae
Thistle	Tissel	Cirsium species *	Asteraceae
Thyme	Timian	Thymus species *	Lamiaceae
Viper bugloss	Slangehoved	Echium vulgare	Boraginaceae
Wild majoram	Merian	Origanum vulgare *	Lamiaceae
Yellow archangel	Guldnælde	Lamium galeobdolon *	Lamiaceae

*incl. cultivars, inkl. kultiverede arter

General guidelines

The ideal pollinator garden comes in a wide variety of shapes, scents and colours. Be creative and provide an abundant source of food from Spring through Autumn to ensure healthy bee populations. Use native pollinator friendly plants if you can. Ask at your local plant nursery.

Also avoid using pesticides when bees are active, or even better, go organic!

For further reference and updates - visit our knowledge nest at www.habeetats.com



habeetats